

TÜRKİYE ORMANLARININ İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAĞLAMINDA HASSASİYET DURUMU

Ormanlar dünya yüzeyinin yaklaşık olarak üçte birini oluşturmakta karasal biyolojik çeşitliliğin dörtte üçünü barındırmaktadır. Ormanlar aynı zamanda karasal karbon havuzlarının yaklaşık yarısını oluşturmakta ve bu nedenle dünya iklimini düzenlemede önemli bir rol oynamaktadır.

Ormanlar fotosentez yoluyla atmosferden CO₂'yi uzaklaştırdığı için yutak olarak, karbonu, biomas, toprak organik karbonu ve ölü örtü içinde saklayarak rezervuar (hazne) olarak, Yangınlarda veya bir arazinin kullanımının değişmesinde (örn ormansızlaşmada) CO₂ metan ve nitrojen oksit gibi sera gazları kaynağı olarak ve odun materyalinin, fosil yakıtların (biyoenerji) veya diğer materyallerin yerine kullanılması suretiyle görev yapmaktadır.

Bununla birlikte arazi kullanımındaki değişiklikten, özellikle ormansızlaşmadan dolayı karasal ekosistemlerin karbon havuzlarından verilen emisyonlar, insan kaynaklı toplam emisyonların %20'sinden fazlasını oluşturmaktadır.

Bir ekosistem tipini belirleyen en önemli faktörler ısı ve yağış rejimidir. Dolayısıyla iklimdeki değişimler ekosistemin yapısında ve fonksiyonlarında değişime sebep olacaktır.

1-Türkiye'nin Biyolojikçeşitlilik Zenginliği

Türkiye'de yükselti farkının fazla olması ve değişik iklim tiplerinin mevcudiyetini bitki örtüsünün çeşitlenmesini beraberinde getirmiştir. Ormanlarımız Avrupa'dan farklı olarak tamamına yakını doğal ormandır. Avrupa kıtasında bulunan 12.000 bitki türünün yaklaşık olarak 9.000 i Ülkemizde bulunmaktadır ve bu bitkilerin de 3.000 i ülkemize has endemik bitkilerdir. İklim değişikliğinin olumsuz etkilerine maruz kalma sonucunda dünya üzerinde sadece ülkemizde bulunan bu endemik türler zarar görebilecektir.

Ayrıca ormanlarımızda yaşayan Orman kaynaklarının içindeki biyolojik çeşitlilik, temiz su kaynakları ve yaban hayatı da zarar görebilecektir.

2- Türkiye'nin erozyona olan hassasiyeti

Türkiye'nin iklimi, topografyası, jeolojisi, hidrolojisi, bitki örtüsü, mera ve orman alanlarının özellikleri ile nüfus yapısı göz önüne alındığında Türkiye çölleşme riskiyle karşı karşıyadır. Türkiye topraklarının yaklaşık olarak %80'inde orta, şiddetli ve çok şiddetli erozyon görülmektedir. İklim değişikliği tarım, orman, mera ve sulak alanların sürdürülebilir yönetimi sağlanmalıdır. IPCC'nin değerlendirme raporlarında öngördüğü iklimdeki değişimler ekosistemin yapısında ve fonksiyonlarında değişime sebep olacaktır. Türkiye, hem Akdeniz iklim bölgesiyle bağlantılı iklim özellikleri, hem de yüksek ve engebeli yeryüzü şekilleri nedeniyle, ormansızlaşmaya karşı çok duyarlıdır.

3- Sıcaklıkların Hissedilir Derecede Artması:

Sıcaklık artışının bitki türleri üzerine en önemli etkileri, suya ulaşım ve terleme olarak kendisini gösterecek ve su kaybına bağlı olarak terleme miktarı artacaktır. Yağıştaki artış ya da azalışlar bitki türleri üzerine en fazla etki edecek unsurdur. Çünkü fotosentez süreci doğrudan suyun miktarıyla ilgilidir. Yağıştaki bir düşüş aynı zamanda tohum üretimi ve genç fidanların yaşamasını da etkileyebilir. Ayrıca sıcaklığın artması ile böcek ve diğer zararlıların ormanlar üzerine etkileri artacak ve bu zararlılarla mücadelede sorunlar yaşanacaktır.

Ayrıca, ağaçların zayıf düşmesi, ormanların fırtına, kar, çığ ve benzeri abiyotik etkilere karşı direncini de düşürmekte ve bunun sonucunda ağaçlarda devrik ve kırık miktarı artmakta, ormanın bünyesi diğer zararlılara karşı dayanıksız hale gelmektedir. Bu olumsuz etkiler ormanlarımızın biyolojik çeşitliliğini, gen rezervlerini ve karbon tutma kapasitelerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Kuraklık, özellikle kurak ve yarı kurak bölgelerdeki ağaç ölümlerini ve orman degradasyonunu artırmakta ve orman ekosistem alanını daraltmaktadır.

4- Ormanların önemli bir kısmının yangına I. ve II. Derecede hassas alanlarda bulunması:

IPCC'nin son raporunda Akdeniz iklim kuşağında bulunan ülkelerin iklim değişikliğinden en fazla etleneceği belirtilmektedir. Ülkemiz orman varlığının yaklaşık olarak %60'ına tekabül eden 12 milyon hektarı yangına hassas Akdeniz iklim kuşağında yer almaktadır.

Sıcak ve kurak devrenin uzunluğundaki ve şiddetindeki artışa bağlı olarak, orman yangınlarının sıklığı, etki alanı ve süresi artabileceği öngörüsünden hareketle Akdeniz, Ege ve Marmara bölgelerinde bulunan ve orman yangınlarına birinci derecede duyarlı olan yaklaşık 12 milyon ha orman alanında orman yangınları ile mücadele daha da önem kazanacaktır.

Bu bölgelerde ağırlıklı olarak iğne yapraklı kızılçam ormanlarının bulunması; rüzgâr ve diğer faktörlerin etkisiyle yangınların daha geniş alanlara kısa sürede yayılmasına neden olabilecektir.

5- Orman içi ve kenarında yaşayan nüfusun fazlalığı:

Türkiye ormanları kırsal yoksulluğu yüksek boyutlarda olan yaklaşık 7.8 milyon orman köylüsünü içinde barındırmakta ve dolayısıyla sosyo-ekonomik baskılardan fazla etkilenmektedir. Orman ekosistemlerinin iklim değişikliğinden zarar görmesi durumunda geçimini ormancılık faaliyetlerinden sağlayan orman köylüsünü olumsuz yönde etkileyecektir.